

De natuurbeschermingsbeweging op de weegschaal gelegd

Jan Vervaecke

Sinds 1970 is de natuur voor menigeen de juiste wegwijzer naar het lang gezochte levenspad. De overspannen kantoorbediende en de minderjarige scholier hebben enige 'nieuwe' begrippen in hun woordenschat. Ze beginnen allen met dat zelfde woord: natuur. Natuurbeleving, natuurvoeding, natuurwandeling, natuurgids, natuurbescherming. Die bescherming blijkt meer en meer noodzakelijk te zijn, opdat beleving, voeding, wandeling, ... nog zouden mogelijk zijn. Als wij er zo mee doorgaan, dan kan het wel eens gebeuren dat wij niet veel natuurvoeding meer kunnen eten. Gewoonweg omdat er niet veel natuur overblijft.

'Als wij er zo mee doorgaan'... Maar dat zeggen wij inmiddels al meer dan tien jaar. Met andere woorden: wat werd er tot nu toe al bereikt? In hoeverre kan men spreken van een efficiënte natuurbescherming?...

Wij hebben het rapport van De Club van Rome gehad. Diep te betreuren tabellen en grafieken in een Prisma-uitgave. Maar wij ruiken en wij zien rondom ons de ware verschijnselen van de milieuaftakeling. Getuigenissen van de ondergang der natuur in een levens-echte uitgave. Wij kunnen er niet naast kijken: water, land en lucht worden in een ruk naar de haaien geholpen. En wat kunnen wij daartegen doen? De toekijkende burger-met-de-handen-in-de-zakken blijven, of, de handen uit de zakken halen en ze uit de mouwen steken.

'Eén front?'

Samen met dat rapport van De Club van Rome, met de droeve feiten in ieders omgeving, met de vele documentaires vol verontrustende beelden en met nog zoveel 'injecties' meer, is er in de Westerse wereld stilaan 'een natuurbeschermingsbeweging' gekomen. Deze term geeft de indruk iets massaaals te zijn. Maar dat is juist één kenmerk van die natuurbeschermingsbeweging: ze is veelvoudig versnipperd. Er zijn her en der (plaatselijk) verenigingen uitgezaaid, die zelden tot samenwerking komen met andere (buur)verenigingen. En dan zijn er de zeldzame comités die het geheel pogen te coördineren.

Het is hun bedoeling om de wijdverspreide verenigingen te groeperen, en aldus tot één stem, één macht te komen. Dat komt zeker ten goede aan de poging om als één blok enige druk op de politieke wereld te zetten. Omwille van de omvang en de reikwijdte van een dergelijk overkoepelend orgaan, is het eenvoudig om snel en gezamenlijk 'actie te voeren'. Het is mede vanuit deze positie dat men gemakkelijker kan voorkomen dat er slechts geklaagd en geroepen wordt binnen een vaste kern van gemotiveerde natuurvrienden. Wanneer men wil dat er iets uit de bus komt, dan moet men naar buiten komen met de

standpunten van de groep. En een persmededeling van een landelijke organisatie zal eerder z'n toegang tot de pers vinden dan een vluchtig bericht van bijvoorbeeld Vzw. 'De Zanglijster' uit Lauwe, België.

'Actie'

Het bestaan van de zeer talrijke, plaatselijke milieubeschermingsverenigingen, is een niet te loochenen zaak. Elk met hun eigen afdelingen, werkgroepen, besturen,... vormen ze steeds opnieuw een 'ander', nieuw geconstrueerde organisatie. Eén der meest tragische fouten van deze verscheidene verenigingen is de manier en het terrein waarop ze actie voeren.

Ze hebben het allen zogenaamd 'druk'. Op het zuiver witte stencilpapier van hun contactblad ontdekt men steeds opnieuw dat hun activiteitenkalender ten volle en louter gevuld is met excursies, voordrachten, luisteravonden, zoektochten, diavoorstellingen,... Van '(ware) actie' is gewoon geen sprake. Nu niet, straks ook niet.

Men blijft op die manier gewoon trappelen, terwijl de pletwals der milieuvervuiling in de derde versnelling steekt. Hoe schaars zijn ze niet, de verenigingen die er op z'n minst één weekend voor over hebben om nestkastjes te maken, om wilgen te knotten, enzovoort. Om dan maar niet te spreken van actie voeren in de vorm van het concreet bestrijden van onwettige jacht en dito vogelvangst!

De omvangrijke reeks van voordrachten en uitstapjes moet er zijn. Het is noodzakelijkheid. Men kan het zien als een stadium, of als een voorspel. Maar aan dat spel moet een eind komen, dan moet er echt inzet en verzet komen. Een combinatie van studie en de daaruitvloeiende actie lijkt het meest geschikte - hopende dat actie overheerst.

'Toekomst'

Zachtjes uitgedrukt: het is een te betreuren

feit dat het aantal natuurbeschermers en de verenigingen die zich actief inzetten tegen milieuproblemen, ontzettend miniem is. Men kan blijven rapporten maken, waarschuwingen geven op de UNO-bijeenkomsten te Stockholm, tentoonstellingen houden, studiedagen organiseren... Maar intussen wordt ieders omgeving in velerlei vormen, op lange of korte termijn en op grote of kleine schaal intens toegetakeld. Moet het nog gezegd worden dat er in deze Westerse landen grondig gezondigd wordt ten opzichte van Moeder Natuur? Onze wetgeving dienaangaande is niet van de slechtste. Er schort echter iets aan het controlesysteem, zodat dit over het algemeen neerkomt op de vrijwillige inzet van

■ Jan Vervaecke, Guido Gezellelaan 93, B-8710 Heule, België.

Simultaantellingen zichtbare landtrek, najaar 1983, over Nederland

Dit gestencilde verslag behandelt alleen het najaar van 1983 en is het derde verslag van de steeds dikker wordende verslagen van de Landelijke Werkgroep Vogeltrekten (LWVT). Het aantal posten was in 1983 toegenomen tot een totaal van 25 waarnemingsposten. In dit verslag zijn de tijdens simultaanvragen verzamelde gegevens samengevat. Evenals in het verslag over 1982 staat er bij elke soort met een interessante verspreiding een grafiek van de aantallen per post en een grafiek van de aantallen per datum. Om het verloop in Nederland beter te kunnen weergeven is er een grafiek bedacht met de telposten gerangschikt van noordwest naar zuidoost. De getalsmatige gegevens van posten, data en vogelsoorten zijn samengevat in de bijlagen achter in het verslag. In de beschrijving van de verschillende vogelsoorten worden wat bijzonderheden gegeven en af en toe wordt er dieper op de gegevens ingegaan.

Landelijke Werkgroep Vogeltrekten: Verslag van de simultaanvragen van zichtbare landtrek in het najaar van 1983 in Nederland. Gestencild, 88 bladzijden, 4 bijlagen, grafieken, tabellen en kaartjes (1984). Uitg. Landelijke Werkgroep Vogeltrekten, Staatsbosbeheer, Sovon.

Thema-nummer 'Vanellus' over Friese blauwgraslanden

De laatste goed ontwikkelde blauwgraslanden moeten in stand gehouden worden. Dit is niet alleen van natuurwetenschappelijk, maar ook van cultuurtechnisch belang. In Friesland onderscheidt men twee hoofdtypen blauwgrasland, namelijk het 'boezemlandtype' en het 'beekdaltype'. Van 2000 ha, die er in 1940 nog waren, zijn er thans her en der verspreid in de provincie niet meer dan 100 ha overgebleven. 'Waar is het elders mogelijk om veertig verschillende plantensoorten op 1 m² te houden bij een onderhoudsbeurt van jaarlijks één maal maaien?' zo schrijft men. Begrijpelijk is dat blauwgraslan-

enkelingen, die het dan nog dikwijls moeilijk hebben om de bevoegde instanties te overtuigen.

Het zal er in de toekomst op aankomen om gezamenlijk - 'als één groep' - te ageren tegen onduidbare toestanden. Op die manier zal de natuurbeschermingsbeweging meer toegang krijgen bij de gevestigde instanties en zal men na verloop van tijd gedwongen worden rekening te houden met het bestaan en de efficiëntie van zo'n groep.

Door middel van gebundelde aanpak, coördinatie en een koerswijziging binnen de beweging zelf, kan er in het vervolg resultaat geboekt worden. Resultaten die meer dan ooit levensnoodzakelijk zullen worden!

den van belang zijn voor oneindig veel planten- en diersoorten.

Dit nummer kan besteld worden door overschrijving van f 5,- op girorekening 966 255 ten name van Administratie 'Vanellus', Woudvaartkade 52, 8606 XV Sneek, onder vermelding 'blauwgraslanden'.

Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland

Na vier jaar als subgroep van de Vogelwerkgroep 'Het Gooi en Omstreken' te hebben gefunctioneerd heeft de subgroep Zuidelijk Flevoland gemeend zelfstandig te moeten gaan werken in de Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland'. Een belangrijke overweging om deze stap te zetten was de wens om een eigen blad uit te brengen met informatie, die voor inwoners van de Flevopolders én voor de 'Flevo-fielen' van belang zou zijn. Voorlopig ligt het in de bedoeling om 'De Grauwe Gans' vier maal per jaar te laten verschijnen. Het eerste nummer is pas geleden verschenen en bevat gestencilde artikelen over 'Het Weerwater', 'Breedbeekstrandloper langs de Knardijk', 'Mogelijk broedgeval van Stormmeeuw bij Almere', 'Trekten bij de Hollandse Brug', 'Belevenissen rond de vangst van een Sperwegrasmus', 'Vangst van een Noordse Nachtegaal', 'Zonnedaauw in Flevoland', 'Voorjaarsfenologie' en wat andere organisatorische informatie. Het eerste nummer bevat 40 bladzijden (14½ x 20½) en is zeker ook interessant voor diegenen die hun vrije tijd regelmatig in de Flevopolders plachten door te brengen. De redactie is in handen van Karel Mauer, die voor dit eerste nummer ook voor de aardige illustraties met pentekeningen heeft gezorgd.

Indien men zich als lid opgeeft van de Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland' bij Ton Walraven, Vlietsingestraat 39, 1324 TE Almere, 03240 - 32 961 ontvangt automatisch ook 'De Grauwe Gans'. Donateurs betalen minimaal f 17,50, huisgenootdonateurs minimaal f 10,- en jeugdgenoot tot en met 16 jaar, minimaal f 12,50 met opgave van geboortedatum. Betalingen op gironummer 4.918.483 ten name van de penningmeester van de Stichting Vogel- en Natuurwacht 'Zuid-Flevoland', Rozenwerf 106, 1355 AK Almere, 03240 - 11 071.